

Sulkavalla sukeltettiin ilmasto-ohjelmaan

Teksti ja kuvat: Maarit Kari, ProAgria

Hinku-toiminnassa tavoitellaan hiilineutraalia kuntaa vuonna 2030 ja valokeilassa on päästöjen vähentäminen ja hiilensidonta. Hinku-jäsenyys velvoittaa myös liittymään Kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS), mihin Etelä-Savossa ovat liittyneet ja Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki. Hinku-toiminta käynnistyy ilmastosuunnitelman laatimisella. Konkreettisenä päästövähennystoimena Sulkavalla on jo merkittävä investointi aurinkovoimalaan.

Lähtölaukaus valtakunnan visionäärin saatesanoilla

Pihlajaveden halkoma Sulkava näytti reipasta esimerkkiä ensimmäisenä Hiilineutraalit kunnat- verkostoon liittyjänä Etelä-Savossa. Kunnanhallituksen puheenjohtaja Kaisa Ralli kertoi puhelimen soineen liittymisen jälkeen. Mukana oli hämmennystä, mutta havaittavissa myös kiinnostusta ja positiivista kateutta. Vetreä Sulkava aloitti ilmasto-ohjelman suunnittelun kutsumalla yrittäjiä, sidosryhmiä ja luottamushenkilöitä yhteiseen työpajaan paikalliseen Motelli-Ravintola Muikkukukkoon. Herättelypuheenvuoron alusti kiertotalouden ja maataloudenkin vahva visionääri, Reijo Karhinen. Työpajan suunnittelijana ja ilmasto-ohjelman työrukkasena toimii maakuntaliiton ilmastokoordinaattori Marcus Nykopp, joka johdatteli tilaisuuden osallistujajoukon pohtimaan aloitteita ja nykytilaa liikenteen, ilmastomuutokseen sopeutumisen, energian, hankintojen ja metsien käytön näkökulmasta. Maakunnallisena vahvistuksena paikalle saapui myös Etelä-Savon ELY-keskuksen ilmastoasiantuntija Jaana Leppänen ja alueellisen energianeuvonnan Maarit Kari ProAgriasta. Kapteenina kokoukselle toimi luonnollisesti kunnanjohtaja Juho Järvenpää.

hiilineutraalisuomi.fi

Kestävyys ei ole valinta – se on välttämättömyys

Järvenpää iloitsi paikalle saapuneesta monipuolisesta osallistujajoukosta ja pyysin osallistujia vielä esittäytymään yhteisesti. Reijo Karhinen alusti ilmastotyön taustoista ja välttämättömyydestä. Siirtyminen lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen ei ole ainoastaan välttämätöntä, vaan myös talouden kasvun edellytys. Lineaaritalous kun perustuu jatkuvaan kasvuun, joka perustuu ylikulutukseen ja kertakäyttökulttuuriin. Kiertotalous on puolestaan talousmalli, jossa olemassa olevat materiaalit ja tuotteet hyödynnetään mahdollisimman pitkälle lainaamalla, vuokraamalla, uudelleen käyttämällä, korjaamalla, kunnostamalla ja kierrättämällä. Kestävän talouskasvun edellytys on siten materiaaleja kestävästi ja energiatehokkaasti kierrätävä talous. Ilmaston lämpeneminen ja luontokato ovat vahvoja indikaattoreita siitä, että bruttokansantuotteen kasvu- jopa kymmenkertaisesti - on vajaan vuosisadan aikana rakentunut kestävämmälle pohjalle. Teollisuuden, teknisen kehityksen ja osaamisen puolesta Suomessa on kuitenkin hyvät lähtökohdat kestäväan talouskasvuun, jolla on tarjottavaa jopa Kiinan kokoiselle kansantaloudelle. Karhinen kuitenkin pahoitteli, että emme Suomessa vielä tunne tarpeeksi omaa ruokakulttuuriamme ja sen juuria. Ylikulutus on tullut tiensä päähän. Talous ja ympäristö eivät kuitenkaan ole vastavoimia, vaan toistensa edellytys. Teknologinen kehitys ja digitalisaatio tukevat tätä kehitystä, mm. jäljitettävyyden mahdollistajana.

Juho Järvenpää kiitteli Reijo Karhisen ”matkasaarnasta” ja painotti kansalaistyön merkitystä ilmasto-ohjelman rakentamisesta. Se ei saa olla vain paperin makuista viranomaistyötä, vaan kaikkien osallistaminen on tärkeää, mukaan lukien mm. koululaiset, yrittäjät, asukkaat ja sidosryhmät. Marcus Nykopp muistutti, että ilmastolain uudistuksen myötä kuntien on laadittava oma ilmasto-ohjelmansa, joten Sulkavalla on hyvä ajoitus suunnitella oman näköinen ilmasto-ohjelma jo tässä vaiheessa. Kunnanjohtajan, Karhisen ja Nykoppin alustusten jälkeen osallistajat jaettiin kolmeen ryhmään, joilla kullakin oli kaksi teemaa käsiteltävänä.

Järvenpää ja Karhinen korostivat luonnon ja talouden synergiaa. Järvinen nimeäisikin ilmastosuunnitelman tulevaisuussuunnitelmaksi.

Fiksuja palveluja

Pienissäkin kunnissa on paljon sote-palveluja, joiden järjestämisessä kestävyys voidaan huomioida mm. ajoneuvokaluston osalta, mutta myös reittisuunnittelussa. Huomiota hankinnoissa voi kiinnittää mm. kaluston päästövaikutuksiin ja reittisuunnitteluun kuljetuksissa.

Bioenergiaa kestävästi

Metsätalouden sivuvirtojen hyödyntäminen koki hyvän sysäyksen Venäjän pakotteiden myötä ja Sulkavan energian polttoainehankinnat perustuvat kasvavasti paikalliseen metsähakkeeseen. Puubiomassan käyttö ei saa kuitenkaan lisätä luontokatoa tai valumia vesistöön. Energiahankinnoissa voitaisiinkin painottaa entistä enemmän metsänhoidollisia sivuvirtoja ja siten edistää sekä metsän kasvua että torjua ennen aikaisia hakkuita. Metsänhoidollisia rästejä todettiin olevan myös Etelä-Savossa. Metsien kestävä käsittely kannalta paras tulos saavutetaan, kun menetelmä valitaan kohteen ominaisuuksien mukaan, todetaan myös [Luken asiantuntijablogissa](#) (Routa, Huuskonen & Hynynen). Jatkuvan metsänkasvatuksen todettiin sopivan erityisesti vesistöjen raja-alueille vesistön näkökulmasta.

Varttuneet kuusikot myös hyötyvät jatkuvapeitteisestä kasvatuksesta ja parempi kannattavuus syntyy säästöistä metsänhoidollisissa toimenpiteissä ([Juutilainen, UEF](#)).

Luken tuore [synteesiraportti](#) (20/2022) koostaa jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen menetelmiä erityyppisissä kohteissa. MHY:n Aki Kempainen huomautti, että lannoittaminen voi lisätä hiilensidontaa metsän kasvun kautta.

SYKEN kuntapäätöstilastoissa arvioitiin olevan viivettä öljylämmityksen osalta, sillä öljylämmitystä on aktiivisesti vaihdettu uusiutuviin energiamuotoihin. Esimerkkinä Kaisa Ralli kertoi 9 vuotta sitten vaihdetusta öljylämmityksestä kylätalossa. 60 000 euron hankintaan saatiin 20 000 euron Leader-tuki ja investointi on juuri maksettu syntyneillä säästöillä.

Biokaasua ja ravinteita turvallisesti

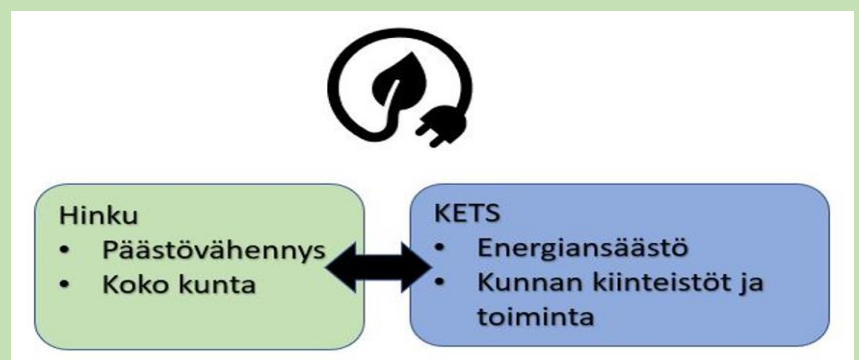
Biokaasun tuotantomahdollisuudet ja puhdistamolietteen heikko hyödyntämisaste puhuttivat osallistujia pitkään.

Puhdistamolietteen hyödyntämisessä puhuttavat raskasmetallit tai orgaaniset haitta-aineet, vaikka niiden pitoisuudet ovat nykyään hyvin alhaisia eikä niiden olen todettu kulkeutuvan viljeltäviin kasveihin. Käytännössä käyttöä rajoittaa viljan ostajan vaatimukset olla käyttämättä puhdistamolietettä lannoituksessa. Puhdistamolietteen salmonellariskiä voidaan torjua

Sulkavan mahdollisuuksia pohdittiin ensin kolmessa, eri teemoihin keskittyvissä ryhmissä ja tulokset yhdistettiin keskustelemalla. Kuvassa Jaana Leppänen ELY-keskuksesta ja Oili Tikka Sulkavalta.

Mitä yhteistä ja eroa on Hinku-toiminnalla ja Kuntien energiatehokkuussopimuksella?

Hinku-toiminnassa tavoitteena on päästöjen vähentäminen ja hiilensidonta kunnan alueella. KETS-toiminta keskittyy energiansäästöön ja uusiutuvaan energiaan ja vahvistaa myös resursointia investointeihin kunnan hallinnoimissa rakennuksissa ja toiminnassa. Kuvio: Maarit Kari/Alueellinen energianeuvonta.

teknisellä ravinteiden erottamisella osana jäteveden puhdistusprosessia, mutta taloudellinen kannattavuus toteutuu käytännössä hieman suuremmissa laitoksissa. Pienemmän mittakaavan prosessimallina voisi olla esimerkiksi naapurikunnassa Puumalassa pilotoitava tekniikka [Nanoparilla](#), missä hygieniariskit eliminoidaan ja tuotteita räätälöidään tarpeen mukaan.

Biokaasun tuotantoon Sulkavalla löytyy suuriakin maatiloja. Myös vesistökasveja on mahdollista hyödyntää biokaasun raaka-aineena. Biokaasulaitosinvestoinnin kannattavuutta nakertaa kuitenkin suuri pääomakulu, joka ilman leveämpiharteista sijoittajaa pitää tuotannon tasetta negatiivisena liian pitkän ajan. Kysymys kuuluukin, kuoleeko kurki ennen kuin suo sulaa. Juho Järvenpää kuitenkin muistutti, että biokaasun kannattavuustarkastelu tulee päivittää tilanteiden muuttuessa.

Maatalouden roolia pohdittiin myös ilmaston lämpenemisen sopeutumisen näkökulmasta. Se voi mahdollistaa uusia kasvilajeja, mutta myös lisää sääolosuhteiden ääri-ilmiöitä kuten sateita ja kuivuutta. Niiden mukana näennäinen tuotantopotentiaalin kasvu jopa uusien kasvilajien muodossa voi kompensoitua negatiivisesti säävaihtelujen muodossa.

Ryhmätöiden pohdinnat purettiin yhdessä ja niistä keskusteltiin vilkkaasti.

Luovuutta liikenteeseen

Liikkumisen haasteet korostuvat etäällä kasvukeskuksista ja vesistön rikkoessa maa-alaa. Autoilu, mutta myös kevyt liikenne kärsii tiestön heikosta kunnosta ja kevyen liikenteen väylien puuttumisesta. Tieinfran rakentaminen ja kunnostaminen ovat kuitenkin suuren kustannusluokan kysymyksiä. Maantieliikenteeseen todettiin liittyvän myös kulttuurillisia kysymyksiä ja huomioon ottamista puolin ja toisin. Pyöräilijän turvallinen ohittaminen on myös autoilijan vastuulla ja vastaavasti huonon näkyvyyden olosuhteissa pyöräilijän on jätettävä kaistalle riittävästi ohitustilaa nopeissakin kohtaamistilanteissa. Puumalan rengasreitlin suosio on hyvä esimerkki vastavuoroisen huomioimisen tarpeesta.

Sähköavusteinen pyörä voi korvata autokilometrejä monissa tilanteissa Etelä-Savon mäkisissä maastoissa. Hyväkuntoisen polkupyörän voi sähköistää kohtuullisilla kustannuksilla itsekin. Polkupyörän

sähköistämisestä voisi tulla myös uusi elinkeino tai lisäansio alueen yrittäjälle. Polkupyörän sähköistäminen olisi myös oivallinen kansalaisopiston kurssin aihe. Rengasreitin tyypiselle maisemamatkalle esimerkiksi Sulkavalta Lohilahdelle ja Leviäsalon kautta takaisin kertyy kuitenkin matkaa lähes 90 kilometriä. Sulkavan seudulla voisi olla kysyntää kevyiden ajoneuvojen lauttaliikenteelle kesäaikana sekä turistien, kesäasukkaiden ja vakiasukkaidenkin asiointia helpottamaan ilman pitkiä automatkoja. Kesäliikenteeseen soveltuisi mainiosti sähkötoiminen lautta, jonka lataamisessa voisi hyödyntää aurinkoenergiaa.

Sulkavalla ollaan tarjoamassa työsuhde-etuna sähköavusteisia pyöriä. Kunnantalolla on myös kaksi latauspaikkaa sähköautoille. Energianeuvonnasta muistutettiin, että kunnille, yhteisöille ja yrityksille on myös uusi latauspisteavustus ARAlla.

Polttoaineen hinnan nousu ei vielä näytä käynnistäneen massiivista kimpakyytikulttuuria. Tähän mietittiin mm. Sulkava-appia, joka voisi helpottaa yhteisten kyytien järjestämistä. Myös liftaaminen mainittiin vanhana konstina.

Enemmän aurinkoa

Aurinkoenergian lisääminen on yksi keskeisin uusiutuvan energian strategia Sulkavalla. Myös asukkaat ovat kiinnostuneita lisäämään aurinkosähkön tuotantoa kiinteistöillään. Ongelmana on ollut, että paneeleita koskeviin tiedusteluihin ei välttämättä edes vastata laitetoimittajien taholta. Työpajassa ehdotettiin, että kunnan kautta voisi koordinoida aurinkopaneelien kimpahankintaa niputtamalla kiinnostuneita asukkaita saman tarjouspyynnön taakse, jolloin tilanne olisi kiinnostavampi myös laitetoimittajan näkökulmasta vilkkaassa markkinatilanteessa. Kuluttajille omakotitaloissa ja taloyhtiöissä on myös [Aurinkosähköä kotiin](#)-sivusto, missä voi mm. tutustua [toteutuneisiin tarjouksiin](#) paneelihankinnoissa omalla alueella. Lisäksi sivustolla on runsaasti tietoa laitteista, sopimuksista, kokemuksista yms.

Aurinkosähkön asentajaosaaminen on myös vartenotettava kouluttautumisaihe.

Neuvontaa on tarjolla – liity fb-ryhmään!

Alueellinen energianeuvonta palvelee puhelimitse ja sähköpostitse asukkaita. Energiatehokkuutta voi parantaa monin tavoin jo ilman investointejakin erityisesti asumisessa ja liikkumisessa. Energianeuvonnan edustaja Maarit Kari kertoi jakavansa viikoittain vinkkejä ja julkaisuja energiasta ja energiätehokkuudesta fb-ryhmässä Energianeuvonta Etelä-Savo, mutta tavallisten kansalaisten tavoittaminen ei ole helppoa.

Sulkavan kunnan sivuilta Energianeuvonnan yhteystiedot löytyvät [Asuminen ja ympäristö](#)- osiosta.

Sähköavusteinen pyörä madaltaa kynnystä lähteä liikkeelle ilman autoa esimerkiksi 10 kilometrin säteellä. Akku riittää taloudellisella ajolla - pyörästä riippuen – jopa yli 100 kilometrin matkalle. Työpajassa ideoitiin pyörän sähköistämiskurssia kansalaisopiston tarjontaan.

Liity fb-ryhmään
[Energianeuvonta](#)
[Etelä-Savo](#)

Ilmastosuunnitelma prosessiin

Illan keskustelujen pohjalta Maakuntaliiton ilmastokoordinaattori Marcus Nykopp alkaa työstää ilmastosuunnitelmaa Sulkavalle ja yhteenvedossa hän kysyikin vielä toivomuksia sen toteutukseen. Juho Järvenpää vielä summasi, että tärkeää on myös viestiä positiivisesti, ja ettei Hinkuun liittyminen ole ristiriidassa talouden kanssa. Järvinen ehdottikin, että puhuttaisiin mieluummin tulevaisuussuunnitelmasta.

Hinku-jäsenyyteen kuuluva liittyminen kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) tuo myös taloudellisia resursseja parempien investointitukien muodossa. Myös KETS-verkosto osaltaan tukee suunnitelmallista energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käyttöönottoa.

Yrittäjä Veli-Pekka Alusniemi rakensi itse telineet 3,8 kW aurinkovoimalalle autotallin katolla. Paneelien kallistusta voi säätää. Paneelit kattavat useamman kuukauden ajan oman sähkön tarpeen.